

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

Capvt I. De humana superbia & misericordia diuina, in Alfonso rege
ostensa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

CAPVT I.
 DE HVMANA SVPER-
 BIA, ET MISERICORDIA
 DIVINA, IN ALFONSO
 REGE OSTENSA.

*Si ascenderit usque ad coelum Superbia eius, et caput eius nubes
 tetigerit: quousque sterquilinum in fine perdetur. Job. 20. 6.*

PARS PRIMA.

HISTORIAM, alio loco & fine, à me
 strictiùs datã, placet hîc diductiùs
 narrare: vt, quæ *bullatas nugas*, præ-
 cipuum humani generis vitium, velut in Ice-
 na, graphicè exhibet spectandas, eadem quo-
 que remedium exhibeat curando morbo,
 quem

I.
 Lib. 2. de
 Iudicijs
 Dei. c. 46
 §. 2.
 HISTO-
 RIAE AV-
 THORI-
 TAS,

A

7
Cap. I. De Alfonsi X. superbiâ,

quem representat. Historiæ scriptor tantam fidem meretur, quantam habet authoritatem. Est enim Episcopus Palentinus, *Rodericus Santius* dictus, de Arenalò, qui priùs quàm mitrâ insigniretur, fuit Pauli II. Pontificis Romæ, in Castro S. Angeli, *Castellanus*; cuius libros, è Toletanæ Ecclesiæ Bibliotheca, nominatus Soc. nostræ scriptor, Andreas Scottus, emendatos edidit. Authoritas historico etiam inde est, quòd eius volumina ab alijs grauibus & eruditis viris passim laudata inueniantur. Hic ergo Rodericus Santius Parte 4. Hist. Hispan. cap. 1. & seqq. ad gloriosos & cicadis plenos, eosque, qui sibi videntur digito cælum attingere, moderandos homines, eiusmodi exemplū posteritati consignauit.

II. Anno Seruatoris 1252. successit, in Hispania, regnis Castellæ & Legionis, patri suo Ferdinando III. filius Alfonsus X. huius nominis; stirpe regiâ, patriâ laude, sceptri successione, alijsque rebus multis felix; quin & Violantæ, Iacobi regis Aragoniæ heroicæ filiæ, matrimonio beatus. Quanquam, vt nihil, in hac vita, *ex omni est parte beatum*, ita & huic coniugio Deus salem asperfit. Nam, *Psal 135.4 qui facit mirabilia magna*, inter ea etiam hoc sape

Sæpe facit, vt pauper, qui nocturno diurnoque sudore vix se ipsum & vxorem suam potest sustentare, liberis abundet; ac opulentus prole careat; atque ita vnus, sine hæreditate habeat hæredes; alter sine hærede possideat hæreditatem; ne hæc necessariò coniungi, sed vtraque donum esse de cœlo agnoscamus. Quare etiam Alfonsus sceptrum in manu, coronam in capite habuit, hæredem non habuit, quem maximè desiderauit; faciliusque vno è regnis, quàm filio, caruisset. Quid ergo illi faciendum fuit? Cogitandum erat, non omnia omnibus dari: differri aliquando mortalium vota, vt ipsâ expectatione fiant gratiora: etiam Abrahamo, in senectute, filium obtigisse: Samuelem, à sterili, precibus obtentum esse: denique multis filios aut filias, à quibus solatia expectabant, in magni luctus argumentum transiisse. Hæc atque alia talia Alfonsus cogitare debuisset. At, quia magna sæpe est, in magnis principibus impatientia, & desideria non rarò, in consilijs, plus valent, quàm ratio; idcirco, Alfonsus, magnâ erga Deum diffidentiâ, ad humana animum subsidia, qualia demum cuncta ea essent, conuertit; & haud diu moratus, contra ius & fas, de alia vxore ducendâ

▲ 2 statuit;

Gen. 25

2-

1. Reg. 10

20^a

4 Cap. I. De Alfonsi X. superbiâ,

statuit; ita publico interesse bono, ratus: quasi vllum sit magis publicum, quàm DEI bonum; aut vbi hominis est vtilitas, ibi Numinis honor, cultus & præcepta possint dissimulari. Erat regi Daciæ filia *Christiana* dicta, virgo, inter præcipuas formas, admiranda. Eam, per oratores, petijt. Et (quid non impetrant reges?) etiam impetrauit. Sed ab homine, nam Deus intercessit, qui illam alteri destinavit. Dum enim illa magnâ procerum nobiliúmque pompâ deducitur, dum ingenti comitatu Hispalim venit, interea, diuinâ Prouidentiâ, *Violanta* vera Alfonsi vxor filiam illi Beringuelam peperit; seque ipsam à sterilitatis suspitione absoluit. Mirifici igitur extemplo motus atque sermones vbiq; extiterunt. Nam alij dicebant, Deum pro *Violanta* causâ stetisse; alij *Christiana* nouæ sponsæ ignominiam egregiam aiebant irrogatam esse, quæ regni spe delusa eò pedem, vnde attulerat, instar corui hiantis referre cogeretur: quidam mentem altiùs mittentes dicebant, diuinis consilijs virginis honori subuentum esse, vt quæ non regina, sed concubina *Alfonsi* habenda fuisset: plerique subitum *Alfonsi* factum, & leuitatem regis maiestati haud conuenientē accusabant.

Qui

Qui, hinc noua nupta veniente, inde titulo nouarum nuptiarum cadente, velut inter saxum & saxum consistens, cum rerum futurum exitum non videret, seque ob tam præcepti consilium, à Numine, per infamiam & populi cachinnos, merito puniri agnosceret; illam inconsiderato negotio honestam coronidem adiecit, vt, in magna occasione, venustissimæ Virginis ad se perductæ pudicitiam non sollicitaret, omnique curâ in id incumberet, vt turpis error honorifico mantelo contegeretur.

Hanc, in Alfonso, temperantiam magnus castitatis remunerator Deus, multis beneficijs ornauit. 1. Fratrem eius Philippum, natu minorem, pensionis fortasse magis, vt fit, quàm religionis causâ, in nescioquam Abbatiam Vallisoleti, & Canonatum Hispali promotum, excitauit, vt mallet in matrimonio esse castus, quàm, inter quotidianas illecebras, extra coniugium, periclitari. Itaque, repente ac nemine opinante, deposito Clerici habitu, *Christianam* duxit, à rege Alfonso (ita virginis pariter atque suo honori consultum esse gaudente) magnificè regiëque ditatus, & dotatus. 2. Fastidium, quod erga improlem *Violantam* conceperat,

III.
ALFONSI
GRATIA
ET GLO-
RIA.

ceperat, in magnū amorem vertit. 3. Etiam caussas amoris cœlum suppeditavit. Alfonso enim *Violanta* complures filios, filiasque genuit; qui magnis postea matrimonijs claruerunt. Siquidem Ferdinando primogenito eius *Blanca S.* Ludouici Franciæ regis filia in matrimonium data est, alijs aliæ. 4. In *Blancæ* nuptijs, magnum liberalitatis ac munificentiæ nomen comparavit. Victualia in foro exponebantur, sine custode, ut quisque, quibus vellet, frueretur, numularij publicè aderant, qui omnibus forensibus, quas petebant, pecunias dabant. Et erant alij deputati, ut, si quem malè vestitum viderent, illico vestimentis iam factis tegerent, ne differendo negare viderentur. Nullus præterea, vel maximus, vel minimus indonatus abiit. Quin Imperatorem Constantinopolitanum, eodem tempore, à Soldano Babylonæ captum, decem milibus marcarum argenti redemit, tantò plus famæ adeptus, quantò minùs videbatur tenax pecuniæ. 5. In filijs quoque ipsis fuit celebris; Ioanne præsertim secundo genito, qui, contra Mauros, fortissimè felicissimèque bella gessit. 6. Ipse Alfonso, ab ineunte ætate, otij fugitans, amansque litterarum, ita in scientijs profecit, ut potiùs ipse Docto-

res docere posset, quàm timere eos, aut rogare deberet. Et quia excelsi erat animi, non inter epulas, non in ludis, non cum canibus & morionibus tempus perdebat, sed mentē ad grandia appellens, id Hispanis fuit, quod Atheniensibus Solon, quod Lacedæmonijs Lycurgus, quod Romanis Numa Pompilius, quod Moyfes Israelitis. Leges optimas vndique conquisiuit, selegit, summaque moderatione & æquitatis ratione in septem libros, quos *Partitas* vocant, concinnauit: in quibus saluberrima statuta, non ad lites duntaxat humanas pro æquitate decidendas, sed etiam ad diuinum cultum piè dirigendū sanctęque augendum continentur: de quo diuino cultu promouendo parum curæ est, in illis curijs, quæ Plutum pluris quàm Deum faciunt, & æraria magis, quàm templa venerantur. 7. Etiam bellis inclytus fuit Alfonso, siquidem regnum Murtiæ, à Carthagine nouâ, vsque ad Chinchilla, à Sarracenis reuerperauit. Sarracenos vicit; multaque armis præclara opera fecit: ob quæ adeò longè latęque fama eius celebrata est, vt quidam Germaniæ Imperijque Electores eum suffragijs suis eligerent in Romanum Imperatorē, eaque propter ex Hispaniâ vsque, accerferent,

rent, ad hanc quoque summam coronam capeffendam.

IV.
ALFONSI
SUPER-
BIA.
Claud. 4.
Honor.

1. Paralip.
29.

S. Aug.
lib. de
conflictu
vitiatorum.

Huc vsque laudes & decora potissimùm *Alfonsi* audiuitis. Sed, ô *Superi*, quàm sæpe *Inquinat egregios adiuncta superbia mores?* & quoties magnæ laudes, in magna vituperia degenerârunt! utq; ex optimo vino fit pessima vappa, ita è summis virtutibus occasio potest sumi maximorum vitiorum! Multa regna, multa nomina, multi fortunati successus *Alfonsum* superbum fecerunt; qui cùm in prosperitate sua dicere debuisset, *Tua est, Domine, magnificentia, & potestas, & gloria;* gigantea quadam arrogantia, sibi ipse suffenus fuit. *Superbia dicit* (verba sunt D. Augustini) *Ecce multis, immò pœnè omnibus melior es, verbo, scientia, diuitijs, honoribus, & cunctis, quæ carnalibus, vel spiritualibus suppetunt charismatibus. Cunctos ergo despice, cunctis temetipsum superiorem attende.* Itaque, inter tot dotes ac prosperitates, *Alfonsum* quoque, ut plurimi, non tam sancto, quàm elato animo fuit, atque nimius propriæ excellentiæ æstimator, ac laudum humanarum sititor. 1. Ob ingenij præstantiam, insolenti quadam sui sensus singularitate confisus, magis sibi placens, quàm *Peleus* in machara, consilia alie-

aliorum contemnebat. 2. Non consilia tantum, verum etiam seipsum omniaque sua opera magni faciebat, aliisque, cum quibus ea contulit, præ sanè arroganter, etiam melioribus, anteferebat. Nimirum verè dixit S. Gregorius, *Quisquis superbix tyrannidem in se captiuā mente susceperit, hoc primum damnatum patitur, quod, clauso cordis oculo, iudicij æquitatem perdit. Nam cuncta, quæ ab alijs bene geruntur displicent, & sola ei, quæ ipse vel prauè egit, placent. Semper aliena opera despicit, semper miratur, quæ ipse facit, immò & quæ non facit. Nam, teste S. Thoma, arrogans est, qui sibi attribuit, quod non habet. Qui enim, animo se supra se eleuat, facilè etiam verbis maiora iactat, quàm re præstat. Talis Alazon etiam Alfonso fuit.* 3. Hinc suæ voluntati obsequens, vix in alia consilia adduci potuit; quin erga eos, qui aliquid sensui eius contrarium sentiebant, aut eius iudicij aduersabantur, subiniquum, amarum, & vindictas acerbè cogitantem animum gessit; què supercilio, rugosâ fronte, ac toto vultu, quin verbis, minisque prodidit. *Quæ maior superbia, ait S. Bernardus, quàm ut vnus homo toti congregationi iudicium suum præferat, tanquam ipse solus habeat Spiritum Dei?* Prætulit Alfonso

S. Greg.
lib. 14.
Mor. c. 18.

S. Thom.
2. 2. q. 112.
a. 1. ex D.
Greg. 1.
23. Mor.
c. 7.

S. Bern.
ser. 2. de
resurrect.

sus. 4. Qua de causâ, qui ei à consilijs erant,
 verum non libenter audienti, elingues facti
 sunt, & tacere, quàm offendere maluerunt.
 3. Reg. 21. Pauci enim sunt Michææ, qui regibus æquè
 8. malum ac bonum audent prophetare, prout
 cæli terræq; Dominus, lex, veritas, & æqui-
 tas suggerit; aut qui Dauidem imitantes di-
 Psal. 118. cere possint: *Loquebar de testimonijs tuis in
 conspectu regum, & non confundebar.* 5. Im-
 mo, quia eum laudibus ac præconijs suis op-
 pido delectari, & insipientium more plau-
 sibus capi videbant, aderant plurimi, qui illi
Euge, Euge canebant, omnia illius in maius
 extollentes, & cum applausu ac palpo recen-
 sentes; his arridebat, quanquam epiphylli-
 das & ampullas meras loquerentur. 6. Quàm
 Eccles. 7. verè dictum est, *Melius est, à sapiente corri-
 6. pi, quàm stultorum adulatione decipi?* Nam
 dum laudatur peccator in desiderijs anime sue,
 Psal. 9. 21. & iniquus benedicatur, velut incendium, in-
 anis gloriæ cupiditas crescit, & facienda pu-
 tat, quæ audit laudata. 7. Alfonsus igitur,
 & suopte ingenio ad vanitatem factus, & lin-
 guis insuper adulantium mendacijsque pa-
 rasitorū excæcatus, cœpit non solùm è rectè
 factis famam captare, sed etiam de ijs, quæ
 reprehensione digna erant, glorianter lo-
 qui,

qui, *Pselliffare*, suusque ipse & testis & præ-
co esse; nihil nisi de proprijs rebus dicere,
nihil velle aliud, quàm suas laudes audire;
&, cùm deesset quod jactaret, etiam fingere.
At vel Tullio iudice, *deforme est de seipso prædi-
care, falsa præsertim, & cum irrisione audien-
tium imitari militem gloriosum*. Audiant hîc
igitur peruersi socij, simulati amici, & blan-
diloqui familiares, quàm meritò ab Isaia di-
catur; *Va, qui iustificatis impium*: nam adeò
dementant isti eos, quos de vanitate laudant,
vt præ vertigine mentis nō videant ampliùs,
quid laude, quid vituperio dignum; sed de
rebus stultissimis, de infania, de flagitijs ipsis
laudem caprent; nec sentiant, inanias suas
ab audientibus rideri: seque ea, cum spe pla-
cendi, propalare, quæ si inimicissimi dicerent,
ad necem postularentur. Qui maximè indi-
gent, rarissimè confitentur; quia erubescunt,
suas foeditates Confessario narrare; & qui-
dem illi, cui nefas est, quidquam eorum, quæ
in confessione audiuit, reuelare. At in cir-
culis, in mensis, in conuenticulis, decem præ-
sentibus, eadem non verentur, cum copiosa
amplificatione, de se jactare; vbi auditores
habent, scurrilitatem eorum, per totam ci-
uitatem euulgaturos. Cur ibi non, sed ante
Con-

Cic. l. 1.
Offic.

Isa. 5. 23.

De Cir-
culatione
l. 1. c. 1.

2. Augu-
stinus
Contra
Iulianum

Confessarium duntaxat, erubescunt? Nempe quia Confessarius ea vituperat; isti autem risu laudant; & quamvis animo damnent, vultu tamen atque adulatione videntur approbare. *Vae, qui iustificatis impium:* nam adulatione vestra impietatem eius animatis. Nihil suspectius est adulatione; & tamen multis nihil charius, nihil pretiosius. Quod genus hominum, in res honestas, & cum primis necessarias minimum sumens impendij, ad vana & turpia prodigum notabat Crates, cuius hæc ephemeris celebratur: *Posito coco minas decem, medico drachmam:* ADVLATORI *talenta decem; consiliario funum; scorto talentum, Philosopho triobolum.* Nimirum merces maxima erat adulatori, qui maximè nocebat. Ita fatetur ipse sibi D. Augustinus accidisse: *Præceps ibam, inquit, tanta cecitate, ut intercoëtaneos meos, puderet me minoris dedecoris, quàm audiebam eos iactantes flagitia sua, & tantò gloriantes magis, quantò magis turpes essent. & libebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. Quid dignum est vituperatione, nisi vitium? Ego, ne vituperarer, vitiosior fiebam. Et, ubi non suberat, quo admissò equarer perditis, fingebam me fecisse, quod non feceram; ne viderer abiectior, quò eram innocen-*
tior,

De Cratere Laert. l. 5. c. 6.

S. Augustin. l. 2. Confess. cap. 3.

tior, & ne vilior haberer, quò eram castior. Hoc vitium, cum inter multos vigeat, maximè tamen regnat inter milites. Apud *Alfonsum* autem vsque adeò irroborauit, vt præ arrogantia, sibi ascriberet, quidquid vsquam à Duce illius vllò, vel milite fuerat egregiè gestum. Nimirum, teste Aristotele, de se ipso sapientius loqui, predicare, polliceriq; multa: aliena quoq; benefacta asserere, & vendicare sibi, arrogantia est, quo vitio *Alfonsus* maiora sibi vendicans, quàm quæ ei inerant, laborauit. 8. Quin inuidiâ stimulatus, dolebat, si quid præclarum ab alijs factum audiret predicari, eorum consilia carpens, & dicterijs facinora insignia deprimens. Quo vitio, refert *Curtius*, etiam *Alexandrum M.* cum audisset, Agim regem Lacedæmoniorum rebellantem ab *Antipatro* victum, tacitè indignatum, esse, arbitrantem suæ gloriæ detractum, quidquid accreuisset alienæ. Laudem igitur omnem *Alfonsus*, vt ad se traheret, quidquid pulchri in bello factum erat, affirmabat, suo consilio & decreto factum: si quis autem casus tristis, si clades, si conflictus imprudens accidisset, aliorum ascribebat temeritati. Ita multi innocentes atque egregiè cordati, & laude meritâ priuabantur, & de virtute in calumniam

Aristot.
L. 2. Rhetor.
c. 7.

S. Basil.
in admo-
nit. ad fi-
lium spi-
ritual.

lumniam veniebant. Denique de eo verum
erat, quod S. Basilius scripsit: *Superbus, etsi
decorus videatur aspectu, tamen inutilem eum
manifestant opera ipsius, & per incessum, & mo-
tus dignoscitur eius superbia, & ex verbis publi-
catur eius leuitas. Cupit semper laudari ab ho-
minibus, & virtutibus, à quibus est alienus, se
prædicari gestit. Non se patitur cuiquam esse sub-
iectum, sed semper primatum cupit, & ad maio-
rem gradum emergere. Et, quod ex meritis non
potest, ambiendo festinat obrinere. Ambulat sem-
per tumens, ut uter vacuus, & ut navis guber-
natore destituta à fluctibus iactatur huc & illuc.*

V.

ALFONSI
INFELICI-
TAS.

Eccli. 10.
7.

Iac. 4. 6.
Sophron.

1. 9.

Quod planè Alfonso euenit. Nam, quia
odibilis coram Deo est, & hominibus superbia,
clareque is, qui superbis resistit, per Sophoni-
am minitatur: *Visitabo super omnem, qui ar-
roganter ingreditur, cœpit, diuina Nemese
gladium stringente, fortuna eius mutari, &
vnum malum illi super alterum accumulari.*
1. Leuifidus rex Granatæ, munitus valido
auxilio Maurorum Africæ, foedus, quod cum
Alfonso pepigerat, ex improviso rupit; pluri-
maque castra ac munitiones regni Murtiæ il-
li eripuit. 2. Ciuitatem de Xericio, in Bati-
ca, obsedit, illamque & arcem illius varijs
machinis expugnatam occupauit, ac Gome-
cium

eius præcipuæ virtutis ducem cepit. 3. Cùm oppidum de Niebla, in Wandaliâ, per Sarra-
 cenos diu occupatum, mensibus decem ob-
 sedisset, immisit Deus, velut in nouum Pha-
 raonem, in castra *Alfonsi* innumera mortife-
 rarum muscarum agmina; quæ virulentæ,
 quia vndique in cibos inuolauerunt, velut vi-
 sco inhærentes, cum cibis exitiosè comman-
 ducabantur. *Ex qua re omnes ferè de castris
 ventris fluxum, quem dysenteriam vocant, in-
 currerunt, plurimiq; moriebantur.* 4. Dio-
 nysio Portugaliæ regis filio, nepoti suo, iuue-
 ni, se Hispali comiter visitanti, non sine pro-
 digalitate condonauit tributum, quod regi-
 bus Castellæ & Legionis pendere Portugaliæ
 reges, antiquo iam more, obstringebantur.
 In qua re summi sanè momenti vnus militis
 suasum secutus Nunij de Larâ, viri nobilif-
 mi ac prudētissimi, in concilio fortissimè ob-
 sistentis sapientem sententiam, cum indi-
 gnatione, & verbis indecentibus reiecit.
 Quod vbi ceteri viderunt consiliarij, regis
 offensam odiumque metuentes, pedibus in-
 eius sententiam iuerunt: non tam regi, aut
 regno, quàm sibi consulentes. Hæc res ma-
 gnis dissidijs initium dedit. Nam & Nunijs,
 eâdem horâ, nec obtentâ, nec petitâ regis li-
 centiâ

centiâ, discessit. Qui post se satraparum tria millia traxit, omnes à fide & obedientia *Alfonsi* vnâ discedentes. Ad hos missâ legatione, vbi causam discessûs interrogauit; responderunt: *Volumus restaurare regnum, & restituere, sicut erat antea.* Mox regi Granatæ se junxerunt, bellumque acerbum pariter, contra *Alfonsum*, excitârunt, ac diuturnum.

Eccli. 10. Nimirum *regnum à gente in gentem transfer-*
8, *tur, propter iniustitias & iniurias, & contume-*
lias, & diuersos dolos. 5. Ab Electoribus cum & suffragium, & spem coronæ Imperatoriæ potiundæ accepisset, cogitationibus maximis pelnus, ingenti apparatu, gaudioque se in viam dedit. O spes humanas! ô miseri mortales, quò curritis, quid vos ipsos lactatis? cur magnos vobis honores promittitis? sæpe, qua via vos putatis ad honorem tendere, tenditis ad calamitatem. Nec rarò qui ad summum dignitatis gradum peruenerunt, non iam velut per decliue, sed tanquam è præcipitio deiiciuntur. Sic Dionysius junior, è Syracusano rege, Corinthi factus est ludimoderator. Sic Polycrates Samiorum tyrannus à Cyri præfecto Orate victus, & in patibulum sublatus est. Sic Xerxes ab Artabano, Artabanus ab Artaxerxe occisus; Tarquinius su-
 perbus

perbus regno pulsus; Iulius Cæsar confossus; Pompeius interfectus, exempla fuerunt fragilis Fortunæ. Sic Marius septies Consul de Iugurtha triumphauit, sed victus à Sylla, triumphatus est à Fortuna, quando in Minturnensium plaudibus & cæno delituit. C. Cotta ante ipsum futuri sui triumphum diem, expirauit. Nempe is, per quem reges regnant, sicut attollit in sublime benè meritos, ita & viam incidit, si videat arrogantes, &, tanquam Argium clypeum abstulissent, gloriantes. Quod & in *Alfonso* apparauit. Siquidem, cognito eius fastu, consilia omnia, suffragiaque in cassum ceciderunt. Verba Authoris sunt: *cùm ad Imperium suscipiendum pergeret, cognita eius elatione, Imperij, ne dixerim confirmatione, sed nec possessione potitus est: licet (ut quidam referunt) callidè actum est, ut occasione vitandi schimatis in Imperio, Romani Pontificis iussu, iuri Imperij resignare visus esset, idq; egit, apud Belicardum, prope Auenionem. Sic nonnullos duces, sub Aureliano, per ambitionem, imprudenter ad Imperium orbis aspirasse legimus, nec ad concupitam potestatem deuenere, sed pœnas ambitus luebant. Fuit deniq; Alfonso & in ceteris rebus infortunatissimus. Nam rediens in Hispaniam, non paruas perpeffus est per-*

Sant. lib.
cit. cap. 4.

B

secutio-

secutiones. reperit enim plurimas funestas novitates. Reperit defunctum Ferdinandum primogenitum: reges, Granatæ, & Bellarmini, in armis: cæsos Santium Infantem Aragoniæ, & Archiepiscopum Toletanum: Wandaliæ & Bæticæ magnis cladibus affectas. Denique asserunt, Santium Alfonsum, suum patrem, ex Imperio venientem ad regni gubernationem non admisisse. Ita odibilis, coram Deo est, & hominibus superbia. Et sedes Ducum superbiorum destruxit Deus.

Eccli. 10.

7.

Eccli. 10.

17.

VI.

ALFONSI

EXEMPLO

CAUSSAE

BELLORVM

ET CALA-

MITATVM

OSTENSÆ.

Roder.

Sant. lib.

4. c. 3.

E quibus Rodericus Santius, episcopali zelo, Reges, Principesq; ciuitatum & regnorum jura mutantes, & vertice sidera ferire volentes causam primariam bellorum calamitatũque esse clamat; dum enim sana consilia non audiunt; dum quisque, *quæ sua sunt, non quæ IESV Christi, quærunt;* dum se solos sapere, dum sua omnia iusta, aliorum iniqua esse arbitrantur; dum parasitis & istius aulicum vendentibus delectantur, & adulatoribus vtramque aurem, doctis probatisque viris neutram præbent, dum de alijs omnibus temerè suspicantur, acerbè iudicant, sinistrè loquuntur; dum se non supra humana duntaxat, sed etiam diuina efferrunt; vel ut gigantes Pelion Ossæ imponentes,

tes,

tes, aut turrim Babel ædificantes, deiici de gradu merentur. Et quia magni (vt magnæ arbores è monte cadentes) multa secum trahunt, ideò populis quoque inducunt calamitatem. *Luxit, & defluxit terra*, ait Dominus, *& infirmata est, defluxit orbis: infirmata est altitudo populi terræ. Et terra infecta est ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternũ. Propter hoc maledictio vorabit terram. Vt scui quidam venti in tranquillum mare delati totum ab imo subruunt*, ait S. Chrysoſtomus, *vt & arena cum undis misceatur, sic ambitio & turpis questus animam subeuntes omnia subuertunt.* Duo sæpe ducēs, quibus nequaquam sunt Zopyri talenta, tamen æmulatione honoris, hosti potiùs, quàm æmulo victoriam relinquunt. Nec æmulum tantùm deserunt, & sub cultro relinquunt, sed, ne alter insigni pugná emergat, etiam totos exercitus, totas prouincias sinunt periclitari. Tanti est ambitio; vel falsa fama sanguine emitur mille innocentium. An Deus non irascatur? an bella non suscitetur? an non habeat causam pacis differendæ? Molestissima nobis sunt bella, quia ærumnis ærumnas cumulant, & postquam adeò diu durarunt, finem non videntur

Isa. 14: 40

S. Chryſ.
hom. 43.
ad pop.
Antioch.

dentur habitura. Hinc pacem optamus, hinc nulli ferè vbique sunt, nisi de milite, de castris, de prælijs, de nouis bellicis sermones. Hinc ignarum vulgus libenter audit, si Principes, si Reges, si Imperator calumniosissimis conuitijs quotidie traducatur; quasi isti ita rem gerant, vt eorum vecordiæ, ignauia, discordijs, & superbijs omnis temporis nostri calamitas sit attribuenda. ô linguæ! ô cæci iudices! ô impudens audacia! Esto in his videat diuinus oculus, quod puniat; esto non omnes aulae sint sanctæ; esto in quibusdam dormiat iustitia; vigilet ambitio; inuidia regnet; multa fiant, quæ fieri non deberent; num id ad sutores in taberna, ad sartores in caupona, ad laniones in macello pertinet iudicare? Quid sutor ultra crepidam, sartor ultra acum, mendicus ultra peram sapit? Quid textor, in hypogæo suo, potest de arcanis regis Gallia, Hispania, Imperatoris censere? Magnum habet discrimen fæx & rex. Ad Luc. 4. 23. talem proinde meritò ait Christus: *Medice,* Matth. 7. *cura te ipsum.* Et illud: *Quid vides festucam in oculo fratris tui: & trabem in oculo tuo non vides?* Si Principes rem rectè non gerunt (vt tu putas) fortè tu in caussa es. Audi Ierem. 4. 5 *remiam, Annunciate in Iuda, & in Ierusalem auditum*

auditum facite: loquimini, & canite tuba, in terra: clamate fortiter, & dicite: Congregamini, & ingrediamur ciuitates munitas, leuate signum in Sion. Confortamini, nolite stare, quia malum ego adducam ab Aquilone, è Suecia, & contritionem magnam. Ascendit leo de cubili suo, & prado gentium se leuauit: egressus est, de loco suo, ut ponat terram tuam in solitudinem: ciuitates tuæ vastabuntur, remanentes absque habitatore. Super hoc accingite vos cilicijs, plangite, & ululate: quia non est auersa ira furoris Domini a nobis. Et erit in die illa, dicit Dominus: Peribit cor regis, & cor principum: & obstupescunt sacerdotes, & Propheta consternabuntur. Propter superbiam itaque & impœnitentiam populi Deus cor regis, & cor principum finit perire. Quanquam & hi ipsi sæpe innocentes, nocentùm audacissimis iudicijs, linguis, calumnijs appetantur, ut tantò maior sit eorum patientia, quantò ipsi maiores, qui cùm nôrint suos Momos, & Carpos, eosque, velut impudentes muscas, aut humi repentes vermiculos, obterere vno digito pedis possent, tamen dissimulant, ac leonis instar contemnentis catellorum latratus, surda aure prætereunt.

In propriũ igitur sinum inspice tu, ô quis-

B 3

quis

VII.

ALFONSI
SVPERBIA
CVM VVL-
GI SVPER-
BIA COL-
LATA.

quis es, qui Imperatori, qui Regibus, & Prin-
cipibus, belli, aliarumque causas miseriarum
temerè ascribis. Si enim regis *Alfonsi* super-
bia ita Deo displicuit, vt, ad illam humilian-
dam, belli mala aliosque illi tot calamitatum
manipulos immitteret: quid non est facturum,
si non vnum, sed multos, sed prope innume-
ros; si non regem, sed plebem videat odiofis-
simè superbientem? Siquidem tantò maior
est superbia, quantò minor ipse, qui super-
bit: cum scriptura dicat. *Tres species odit
anima mea; & aggrauor valde anima illorum.
Pauperem superbum: diuitem mendacem: senem
fatuum & insensatum.* Certè nimis vanè su-
perbit, qui nullam habet causam superbien-
di. In hoc solo superbia non est superba, quia
etiam apud vilissimos non dedignatur esse.
Non opus est ergo causas bellorum, apud
Principes querere; in nostro etiam illæ agro
crescunt. 1. *Dijs non detrahes, & principi po-
puli tui non maledices,* ait. Si ergo *Alfonsus*
diuinam sibi iram concitauit, dum subditos
superbè censuit, & contempsit, quid, apud
Deum non merebuntur, qui Principes sper-
nunt, quos velut deorum loco habere debe-
rent? 2. Meruit *Alfonsus* bello, & in om-
nibus rebus esse infelix, quia, cum magno es-
set

set

set ingenio, consilia respuit aliorum: ah quid non merebuntur simplices, indocti, imprudentissimi, qui mille casibus intricati, non dignantur, vel ipsum Confessarium interrogare? qui monentem, docentem, concionantē rident? qui indignantur, quoties malè fecisse dicuntur? Eò superbia venit, vt serui & ancillæ dominos & dominas; discipuli magistros, liberi parentes ipsos non ampliùs audiant patienter; sed pro vno verbo centum reponant; & verò etiam, se rem præclarè tum gessisse gloriantur. Eò processit rerum diuinarum neglectus, vt nec quid credere oporteat etiã adulti sciant, nec interrogent. Quærunt, in via, ex omnibus obuijs, quò sit eundum; & non quærunt, in via æternitatis. Ipsi sibi sunt senatus; ipsi duces, sed cæci. 3. Olim Pharisei, & hypocritæ, tanquam superbiæ exemplar narrabantur, qui dicebant: *Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium, que possideo:* & qui alias virtutes vel iactabant, vel dilatabant: iam, hoc cæcissimo seculo, ita peruersa iudicia inualuerunt: vt homines erubescant, si dicantur cilicium gestasse; de Deo, & animæ suæ salute egisse; aut pij fuisse: gloriantur autem, si pro atheis, pro blasphemis, pro grassatoribus, pro adulteris, pro

Luc. 18. 12

Jerem. 4.
8.

2. Paralip.
12, 20

VIII.
SUPERBO-
RVM DIF-
FICILIS
CORRE-
CTIO.

magnis potatoribus habeantur. An non hoc est, *Alfonsum* superbiâ superare? an non hostes mereri & bella, ac impedire pacem? *Super hoc accingite vos cilicys, plangite & ululate, quia non est auersa ira furoris Domini à nobis.* Auertetur autem, si nos viderit, esse verè humiliatos. Ita enim cùm anno quinto regni Roboam ascendisset *Sesac rex Egypti in Ierusalem, (quia peccauerant Domino) cum mille ducentis curribus, & sexaginta millibus equitū; nec erat numerus vulgi, quod venerat cum eo ex Egypto & c. cepissetq; civitates munitissimas in Iuda,* per *Semeiam Prophetam* dixit Dominus: *Vos reliquistis me, & ego reliqui vos in manu Sesac. Consternatiq; principes Israel, & rex dixerunt: Iustus est Dominus. Cumq; vidisset Dominus, quod humiliatus esset, factus est sermo Domini ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non disperdam eos.*

Vtrinam sic humiliatus esset etiam *Alfon-*
sus! cui tot plagæ, non alia de causa inflictæ sunt, quàm vt essent medicinæ. Sed, vt in magnis morbis, ipsa pharmaca vertuntur in venena, ita in *Alfonso* castigatio fuit, non emendatio, quidquid huc vsque ei est inflictu. Multi ægroti medicum differunt: sed serò is venit, quando iam anima sub dentibus est.

Hinc

Hinc rectè, Satyricus ait: *Venienti occurrite morbo.* Luctanti cum morte, serò medicina paratur, serâque est in fundo parsimonia. Quanquam, apud Deum, nemo serò agit pœnitentiam, quando cumque illam agit: modò ictus sapiat. Pulsat Deus apud omnes, iuxta illud *Ecce sto ad ostium & pulso.* Qui habent *aures audiendi*, aperiunt illi ianuam cordis sui. Et intrat, & mansionem apud eos facit. Qui aures occludunt, *sicut aspis* ad incantationem, sponte non audiunt: quare eum millies pulsantem volentes excludunt, & cum ignominia, totas noctes, sub prunia stantem, ante fores relinquunt: vt conqueri meritò dicereque possit: *cincinnati mei pleni sunt guttis notitium.* Sed & ipse cur vicissim eos, cum virginibus fatuis, non excludat? Meritò excluderet, non tamen excludit, nisi gratiam illius excludentes. Quare hoc est malos inter & bonos discrimen, quod inter asperas rupes & terræ bonæ glebam. Imber cadit & super saxa, & super mollem terram. In saxis nihil, in terra molli multum efficit. Ita diuina sapientes, quando cumque à Deo feriuntur, aut aduersis exercentur, in se ipsos descendunt, & inquirunt, quid in eis diuinus oculus viderit castigatione dignum. Impij autem, & qui

Apoc. 3:

20.

Psal. 57. 5.

Cant. 5. 2.

Matth. 25

Prou. 21.

29.

Eccles. 1.

15.

in profundum venerunt, neque infamia, neque reprehensione, neque infortunijs, neque morbis ipsis corriguntur. *Vir impius procaciter obfirmat vultum suum: qui autem rectus est, corrigit viam suam: & Peruersi difficile corriguntur.* Dicas illis, quid quid velis; facias, quidquid possis, lapidi loqueris, lapidi facis: oleum & operam perdis. Quod & *Alfonso* accidit, cuius superbia vt incendium creuit, conscientia callum obduxit, pectus in adamantem obduruit: contempnit monentes, non sensit tangentes, ipsos duritiâ vicit ictus malleorum. Non euduntur, quæ non molliuntur.

PARS SECVNDA.

IX.

Eccles. 10.

SUPER-
BLAE FRV-
CTVS.1. Timoth
vlt.

S. Thom.

1. 2. q. 84.

2. 2.

Vàm verè dixit Ecclesiastes? *Initium omnis peccati superbia?* Quamuis enim, si executionem peccati spectemus, & id quod præbet occasionem adimplendi omnia peccati desideria, sint diuitiæ, atque ea propter ab Apostolo, dicatur *radix omnium malorum est cupiditas*; superbia tamen, ordine intentionis, est *initium omnis peccati*: cum finis, in omnibus bonis temporalibus acquirendis sit, ut homo per illa, quandam perfectionem singularem & excellentiam habeat;

& ideò, ex hac parte, *superbia, quæ est appetitus excellentiæ, ponitur initium omnis peccati*, vt S. Thomas docet. Superbiæ autem est, vt, qui per eam supra se ipsum indebitè extollitur, nolit vlli superiori, adeòque neque ipsi Deo subijci; atque idcirco potiùs conetur omnibus dominari, ac subiectos sibi facere: vsque adeò, vt quemadmodum amor Dei descendit vsque ad contemptum sui, ita vicissim amor sui ascendat vsque ad contemptum Dei. Quod in *Alfonso* luculentissimè fuit ostensum. Nam, suo se pede, non metiens à iudicij sui nimia æstimatione, ab immodica laudum siti, à contemptu aliorum, eò progressus est, quò vel Ethnici progredi noluerunt; vel, si progressi sunt, graui censurâ digni æstimabantur. Hinc, teste Capitolino, Maximinus iunior, in salutationibus, superbissimus dicebatur, quia senatoribus genua, nonnunquam etiam pedes præbebat osculandos, quod nunquam passus est senior Maximinus, qui dicebat: *Diij prohibeant, vt quisquam ingenuorum pedibus meis osculum figat*. Cùm pater plerisque honoratis assurgeret, ille residebat. Quæ maiestas illi non cessit in gloriam; absentium linguas, præsentium ciconias merebatur. Fuisse eiusdem gradus superbiam etiam in hoc nostro

S. Augustin. l. 14°
de ciuit,
c. vlt.

Capitol:
in Maxi-
mino Iu-
niore.

nostro rege Annales memorant. Habebat enim *Alfonfus* fratrem *Henricum*, Hispaniæ Infantem, qui quia aliquando *Alfonsum* non visus est satis honorasse, quia manum regis noluit osculari, exilio facinus luit, & quidem exilio diuturno: nam toto *Alfonsi* tempore, exulavit. Tantæ impatientiæ est superbus. Adeò supercilium attollit. Ita repente cornua erigit, & vibrat ad percutiendum. Quia pileus ei non deponitur; quia non assurgitur; quia non aspicitur vultu sereno; ob vnum verbum sinistrè intellectum; ob maleuoli falsam relationem, pugni pruriunt, dentes frendunt, pugio minatur, animus extrema machinatur. Non enim solùm pronus est in vindictam, sed etiam nullum scit habere vindictæ modum. Cuius rei documentum illustre est *Aman*, ante quem, tanquam semideum, cum non flecteret genua, neque adorare eum vellet *Mardocheus*, aulici ceteri nunciaverunt *Aman*. Quod cum audisset *Aman*, & experimento probasset, quòd *Mardocheus* non flecteret sibi genu, nec se adoraret, iratus est valde, & pro nihilo duxit in unum *Mardocheum* mittere manus suas: audierat enim, quòd esset gentis *Iudæe*, magisq; voluit omnem *Iudaorum*, qui erant in regno *Assueri*, perdere nationem. Quod hodieque

Esther. 3.
5.

diéque crebrò fit. Sæpe enim, ob vnum dictum patris, filij, & nepotes, & tota familia ex aulis, officijs, regnis excluduntur. Ac, ne sit opus longè ad aulas excurrere, quoties, ob vnus Religiosi iustissimum zelum, homo superbus, totum ordinem vult esse extirpatû? Noluit tolerare hæresin, noluit approbare iniuriosissimum, & pauperibus iniquissimum Pactum, Decretum, inuentum: illicò iubentur omnes exesse, illicò mittuntur ad Garamantes, & dirissimis imprecationibus vsque in piperis patriam, aut in Calecut relegantur. Immò non est opus tanta offensione, puer, intus & in cute nequam, ob supinam in scholis negligentiam, ob assidua mendacia, ob caninam impudentiam leui brachio cæditur; & cæsus, iniuriam, tota vita, nequit obliuisci; vbicumque potest, de fama totius religionis detrahit, impeditque omnes eius conatus in salutem animarum excogitados; neque veretur medicos suos eius ipsius pestis infamia inficere, qua eum conati sunt liberare; similis Valeriano, qui Ireneum & Abundium martyres in cloacam detrusit, quòd S. Concordiæ corpus inde extaxissent. Sed de hac Alfonsi & imitatorû eius superbia fatis.

Aliam audite, & perpendite, an non superbia,

X.

SVPER-
BIAE APEX
CONTEM-
PTVS DEI.

perbia, ab amore sui, vsque ad contemptum Dei ascendat? Charem Plutarchus refert fuisse quendam, qui in bello Cyrum vulnerauerit, succisâ poplitis venâ. Hic tanta illati vulneris arrogantia exultauit, vt infaniâ corripereetur. Insaniunt hoc pacto multi arrogantes. Sed non est hic summus superbiæ gradus. Habet infania fastigium altius. *Non est maius peccatum, quàm apostatate à Deo,* ait S. Augustinus, *quod est initium superbiæ hominis. Et verè iste immaculatus est, qui etiam hoc delicto caret, quia hoc est ultimum redeuntibus ad Deum, quod recedentibus primum fuit.* Mæandro fluuio, vt in fabulis est, duo fuere filij, quorum Babys solitus est vnica tibia canere, Marfyas duabus, Phrygio more. Cùm autem suum vterque chorum haberet, & Babys inscitè tractaret tibiam, frater eò insolentiæ elatus est, vt Apollinem quoque præ se contemneret, à quo proinde fuit excoriatus. *Alfonsus* cùm alijs litteris, tum etiam in primis Astronomicis delectabatur, in quibus adeò profecerat, vt *Astrologus* appelleretur; cuius nomine ac scientia *tabula Alfonsina*, & aliæ Astrologicæ collectæ circumferuntur. Meminisse igitur debuisset illud: *Non gloriatur sapiens in sapientia sua.* Sed gloria

S. Augu-
stin. in
Psal. 19.

Ouid. l. 6.
Metam.
fab. 3.

Jerem. 9.
23.

ria

riæ cupiditas præualuit. Nullæ scientiæ sunt
 Mathematicis euidetiores : nullæ, nisi intra
 terminos suos maneant, periculosiores. Hinc,
 et si Apostolus dicat, vniuersim, *scientia in-*
flat ; nulla tamen huic vitio magis est obiecta,
 quàm quæ, quia ortus atque obitus siderum,
 solis lunæque defectus certò potest prædice-
 re, tandem etiam, curiosorum vitio mortua-
 lium, labitur in vaticinandi ac de liberis ho-
 minum negotijs futura enunciandi temeri-
 tatem. At Alfonso, tanquam Hyperidæ di-
 scipulus; in astris non mansit, sed vt in pro-
 uerbio est, Oromedontis iugum adnitens su-
 perare, supra ipsa etiâ astra se se efferens illū
 imitatus est, qui sicut gemmatus pauo per
 campos, aut quemadmodum Sybaritæ per
 plateas, & profus lunoniū ingrediens dixit :
In calum conscendam, super astra Dei exaltabo
solium meum, sedebo in monte testamenti, in la-
teribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem
nubium, similis ero Altissimo. An non hoc est,
Maiores pennas nido extendisse? Fecerunt &
 homines istud. Nam Caius princeps se ipsum
 inter Diuos retulit, & *Iouis maximi* nomine
 statuas erigi sibi imperauit. Sapor rex Persa-
 rum, teste Herodoto, vocauit se *regem re-*
gum, participem siderum fratrem solis & luna.
 Salmo.

1. Cor. 1.

31.

1. Cor. 8.

1.

Theocrita
 in Thalia.

Isa. 14, 13.

Herodot.
 lib. 2.

Salmoneus tonitrua mentitus est, vt diuinitatis opinionem sibi vendicaret. *Primus*, inquit Eusebius, *Domitianus Dominum se, & Deum appellari iussit*. Nunc & futores propemodum *Domini* esse volunt; magnates etiam propemodum cupiunt pro dijs haberi. Menebrates quoque medicus, quos sanauerat, iubebat sibi *Iouis* nomen dare. Sic mortales se Deo immortali æquauerunt. An non inordinatus est propriæ excellentiæ amor, velle ita excellere, vt iuxta Deum sed eas, atque Deo ipsi similis videaris? Potestne superbia esse maior, detestabilior, & magis à natura abhorrens? Potest. Nam ipse etiam diabolus in superbia proficit. Olim voluit esse similis Altissimo; iam etiam super ipsum vult Altissimum ascendere, & Altissimo altior esse: immo sibi Altissimum subijcere, & eò adigere, vt ante tam superbum spiritum supplex prosternatur; ait enim: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me*. In hunc apicem emergit superbia: vt creatura à Creatore velit adorari. Diabolica hæc est superbia, inquires. Planè diabolica, sed etiam hæc est in homines deriuata, nec tantum in Antichristo inuenienda, sed etiam in *Alfonso* rege inuenta. Neque enim tantum, more ceterorum arrogantium

Matth. 4.
9.

2. The-
sal. 2.

gantium, qui se simulant ditiores, doctiores, & fortiores, quàm sint, & ea se facturos promittunt, quæ præstare nequeunt, sed longè supra hos superbiebat. Vt enim Menecratem quædam curationes, quæ illi feliciter cesserant, adeò superbum fecerunt, vt se *Iouem* & vocari sineret, & se ipsum vocaret: ita *Alfonsum* fastus supra ipsum Deum extulit. *Hic Alfonso*, ait author, *diuinâ opera, quæ perfectissima sunt, & cum summa sapientia, pondere, numero, & mensura creata, indicare & emendare conatus est, ore enim blasphemus dicebat palam: Si à principio creationis humana Dei altissimi consilio interfuisset, nonnulla meliùs ordinatiusq; condita fuisse. O vana, ô funesta, ô superba atque inutilia verba! Non sic David sentiebat, dicens: Mirabilia opera tua, Domine, & quis cognoscet nimis? Et iterum: Quàm magnificata sunt opera tua, Domine? omnia in sapientia fecisti. Et sapiens: Omnia opera Dei bona, nec est qui addat. Nam & Redemptoris testimonio, ipse Salomon cum tota sapientia sua, qui cuncta ab hyssopo vsque ad cedrum perscrutatus est, minimum Dei opus, nec intelligere, & multò minùs indicare est ausus, inquit, cum me verterem, ad cogitandum opera Dei, vidi esse afflictionem spiritus, & vanitatem, cum non possit homo illa explicare sermone.*

4. Rodes
ric. Sant.
P. 4. c. 5.

C

In.

XI. Ingens igitur, monstrosa, & prorsus diabolica fuit Alfonsi superbia; Deo execrabilis, iuxta illud: *Arrogantiam & superbiam ego detestor: & hominibus despicabilis: cum omnis arrogancia odiosa est*, ait Cicero, *tum illa ingenij atque eloquentia multò molestissima*. Quam utinam, sicut omnes ex animo, nunc his auditis detestamur, ita etiam non imitemur! *Profectò hoc sic est, ut puto*, ait Comicus, *omnibus nobis, ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus*. Nec docti tantùm superbiunt, sed illi quoque, qui ne tria quidem Stesichori nôrunt, non supra ingenium modò, sed supra naturam quoque sapere se arbitrantur. Sunt, & sunt profectò non pauci, atque utinam non etiam de præsentibus nonnulli essent, qui Momum agunt, ac supra ipsum se se Deum (quod de Antichristo prædicat Paulus) efferunt, & se ipsâ, diuinâ, increatâ, immensâ sapientiâ existimant esse sapientiores, Dei que opera censent se facturos fuisse meliora. Itaque illa sacrilego iudicio temerare, & stultissima mente quasi emendare conantur, ad modum *Alfonsi*, qui fortè si interrogatus fuisset, in quo emendare voluisset opera Dei, nihil aliud dixisset, quàm quòd hanc stellam in Austrum, illam transposuisset in Aquilo-

2. Theff.

2. 4.

2. Cor. 10.

5.

Aquilonem. At multi longè censent grauiora, & plura, homines verè Bombylij, & Ardeliones. Quoties enim audimus dicentes: *Quare Deus homines condidit, si aliquos voluit damnare? Quare Euam permisit tentari? Quare diabolum non coërcet, ne tot mala mundo inducat? Melius fuisset, si homo peccare non potuisset: si omnia fausta & lata, & nihil triste fuisset. Ego, si Deus essem, Infernum extinguerem: Confessiones tollerem; Non permetterem, ut homines ieiunijs & alijs corporis castigationibus se vexarent: Ego, si Deus essem, ait alius, Ioannē, Paulum, Leonardum non sinerem viuere. Ut quid enim terram occupat? Denique sunt qui putant, sibi à Deo iniuriam fieri, quòd non sint nobilioribus parentibus, & in fortunâ ampliores nati: quòd non ingeniosiores, corpore valentiores; quòd curui, manci, lusci, calculosi, aut alio genere morborum agroti: alij mallent esse longiores, alij breuiores: alij vellent sibi barbam datam, alijs sua barba, alijs aliud non placet: voluissent priùs se à Deo interrogatos, & consultos, qualem formam vellent habere. Denique quoties tristamur nimis, quòd victum nostrum exercitiū audiamus, aut quòd non omnia succedant, iuxta nostram voluntatem? &c. Nonne hoc*

C 2

est

est dicere: *Si à principio creationis humane Dei altissimi consilio interfuissem, nonnulla melius ordinatiusq; condita fuissent?* Nonne hoc est supra astra Dei conscendere? Nonne hoc est se exaltare, & mereri humiliationem? vt cum Lucifero ruant, qui cum Lucifero cristas erexerunt? Nonne meritò, Angeli, dum hæc audiunt, dicunt: *disperge superbos, in furore tuo, & respiciens omnem arrogantem humilia?* Et, si vultis audire scelerum extrema, putatis, solum diabolum velle, vt Christus *cadens adoret eum?* Etiam hodie homines tam insolentes, & impudentes inueniuntur. Quid? an non dicere audent? immo, quod plus est, reipsa volunt, vt non illi Dominum, sed vt Dominus ipsos adoret? Vultis, vt digito eos demonstrarem? Vos ipsi eos potestis cognoscere, palam illos videtis. Numquid templum factum est, vt in illo Christum, in SS. Eucharistia presentem, adoremus? At sunt, qui ad templum eunt, in quo, quasi nihil haberent, pro venia peccatorum, pro gratia hac & illa, pro parentibus & amicis, exorandum, in templo non solum, sine omni sensu, sine omni pietate stant, vt statuæ & faxa, verum etiam, qui ibi manibus nugantur, linguis fabulantur, oculis libidinantur. Itaque templum illis debet

bet

bet seruire, non Deo: immo Deus debet ipse officia, sacra, vesperas in templis ad suum honorem institutas pati, vt à se transferantur, & talibus templorum violatoribus, ad aspectus impuros, ad sacrilegè garriendum, ad nescio quæ infanda cogitanda, sint locus, & occasio, seruiantque volentibus peccare. Lustra alij, & lupanaria adeunt, qui talia meditantur, isti templa, non iam Numinis, sed Veneris gymnasia. Quid dico? ipse tunc præfens Deus, debet istorum esse auditor, & quasi ibi non jam cælestes aquilæ, ad diuinum illius corpus, in SS. Eucharistia, adorandum, sed corui ad strebularum carnes deuorandas congregarentur. Neque hoc semel fit duntaxat, sed sæpe, sed à quibusdam semper, vt & de *Alfonso* scribitur, eum blasphema illa sua verba sæpe repetiuisse.

Quid rex faceret mancipio, à quo videret, rebellione excitata, se de throno deiici, purpura atque sceptro exui, regno spoliari? Nihil simile moliebatur Saulo Dauid, sed quia eum æmulum suum esse putabat, quot non modis eum est persecutus? Quare, cum, more gigantum Iouem de cælo deripere conantium, superbi Deum ipsum oppugnent, Deus alioqui mitissimus, & ad veniam paratissimus

XII.

SUPERBORVM DAM-
NA, ET
HVMILIVM
LYCRA.

1. Petr. 5.5 seuerissimè *superbis resistit*. Quod statim fecit ab initio, cum Luciferum Angelorum omnium pulcherrimum è summo cœlo, ad ima Tartara deiecit. Quid faciet homini superbia & arrogantia Luciferum ipsum superanti? Heraclius Græcorum Imperator receperat crucem à Cosroë Persarum rege, perpetuæ pacis pignus, in qua Redemptor humani generis Christus pependerit, eamque Hierosolymis magna pompa inferre parabat. Ergo habitu Imperatorio crucem humero baiulans ad vrbs portam peruenit, sed in vestigio consistens, diuina vi cohibitus pedem nusquam mouere potuit. Proin admonitus à Patriarcha, vt vili habitu, nudisque pedibus gestaret crucem eius Seruatoris, qui nudus pro nostra omnium salute cruci affixus esset; statim abiectâ purpurâ, sumtoque sacco, ac nudis pedibus crucem potuit sustinere, promouere gressum, & tendere quò volebat. Huius facti memoria solenniter quarta decima Septēbris celebratur. Hoc est, quod S. Petrus, & S. Iacobus pronunciant: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*. Vt enim Heraclio superbè, & more duntaxat imperatorio incedenti, urbem Hierosolymitanam ingredi non licuit, quæ vili habitu ac nudis pedibus

bus

bus crucera baiulanti aperta atque peruia
fuit: ita tumentibus animis non patent cœli
portæ, nimis angustæ anfatis hominibus, &
qui phylacteria sua dilatant, cum tot fim-
brijs, & paludamentis venientes. Alij, qui
nôrunt, quàm arcta sit via, etiam centones
abijciunt, vt nudi nudum Christum sequan-
tur. Illuc Epulo diues, ventriosus, purpurâ
indutus non potuit ingredi, Lazarus autem
fame & macie extenuatus, nec saccos pecu-
niarum secum ferens, vtpote mendicus etiam
ab Angelis eò est portatus, facilem habuit si-
ne sarcinis ingressum. Hanc ob caussam tot
insignes ingenio, nobilitate, diuitijs iuuenes,
abiectis vestibus pretiosis, saccum induerunt,
&, relictis diuitiarum impedimentis, per an-
gustam cœli portam, nudi atque omnibus
oneribus liberi intrare maluerunt, quàm cum
lato clauo, bullati, & torquati, & chlamy-
dati, mitti in gehennam. Qui fructus est ti-
moris.

Sed longè maior fructus est amoris. Quid
enim non velle facere par est hominem, qui
vel micam in se habet rationis, si videat,
Deum etiam istos ipsos humanos Luciferos,
à quibus tam proteruè contemnitur, super-
bè ridetur, & quodammodo potestate sua

Luc. 16.
23.

XIII.
DEVS VEL
HOSTEM
SVVM ALI
FONSVM
MONENS.

S. Augu-
stin. de
catechi-
zant. ru-
dibus.

authoritateque plusquam sacrilegè priuatur, adhuc non contemnere, neque deserere, sed ad pœnitentiam vocare, & inuitare? *Magna est miseria superbus homo*, ait S. Augustinus, *sed maior misericordia humilis Deus*. Audite, quid *Alfonso* tam sacrilegè impio acciderit. Miles erat, in aula regis, *Petrus Martini de Pampliega*. Hic, præter communem militum morem, ita modestus in verbis, in opere castus, in poculis temperans, in colendo Deo frequens, ab omni blasphemia & rapina abstinens erat, vt in castris facere id, quod Religiosi in claustris, diceretur. Ob hos mores è militiâ euocatus est ad aulam, & curam Infantis *Manuelis* gerendam, cuius instructor fuit adeò eximius, vt eum linguâ & vitâ, doctrinâ & moribus erudiret, neque ob indulgentiæ sordiam Dei iudicium timeret. Huic ergo aliquando dormienti iuuenis cœlestis elegantiae apparuit, cuius vestis non calcata niue candidior, & vultus ipso splendidior *Hespero*, nocturnas tenebras clarissimè illustrauerat. Hic iuuenis coram assistens ei dixit: *latam esse, in diuino consistorio, contra regem Alfonso, sententiam, vt exheredatus moriatur, sed & crudeli morte, nisi pœniteat*. Exterritus hoc viso & dicto miles causam quæsiuit:

uit:

uit: cui Angelus respondit, *blasphemiam Alfonso, vanamq; temeritatem diuina opera corrigere molientis id meruisse.* Et mandatum adiecit, *ut ad regem accederet, eumq; ad pœnitentiam hortaretur.*

Intelligitis, quanta sit bonitas Dei, in flagitiosissimis etiam peccatoribus ad pœnitentiam vocandis? Vix credere potest tantam Dei patientiam, qui nescit quanta sit eius erga homines dilectio. *Incredibilis est vis amoris, si potentia coniungatur,* ait S. Gregorius Nazianzenus. Cum autem & amor, & potentia Dei sint infinita, fit vt immensa eius charitas illum perducatur ad hominum salutem quarendam & procurandam, per media, quæ non nisi infinita sapientia excogitare, nec nisi omnipotentia exequi potest. Quid mirum, si Deus Angelum ad militem, militem ad *Alfonsum* misit? Si ipse natura inuisibilis, homo visibilis fieri voluit, vt *peccatores vocaret,* vt velut *bonus pastor* ouem perditam in humeros imponeret, atque ad reliquum, in cœlo, Angelorum gregem portaret? Quanta autem diligentia, quot laboribus, per quot tormenta nos quæsiuit, totos triginta tres annos circumiens, noctes orando, dies concionando consumens, & cum hominibus

XIV.

IMMENSE
DEI MI-
SERICOR-
DIA.

S. Grego-
rius Nazi-
anzen. in
vita sua,
quâ ipse
scripsit
carmine.

Luc. 5.32.

Matth.
18. 12.

conuersando? quos beneficijs, & miraculis ad se pertraxit; pro quibus, in gratiarum actionem, est crucifixus. Et tamen etiam crucifixus, pro crucifixoribus orauit. Hoc fecit in terris præsens. Postquam in cœlos ascendit, Apostolos, Euangelistas, Doctores misit; & mittit quotidie alios aliôsque exhortatores, immò, vt ait S. Prosper, *unumquemque hominem varijs modis vocat*. Aliquando, inquit S. Gregorius, *eos vocat per seipsum, aliquando per Angelos, & interdum per homines suos ministros*. Verèq; scripsit S. Augustinus, quemcunq; ad Deum conuersum *trahi miris modis*. Quàm enim mirabilis fuit ille modus, vt Petrum Martini de Pampliega ad *Alfonsum?* militem ad regem mitteret? Non est alioqui militum de pœnitentia concionari. Sed hæc ipsa de causa tantò debuit eius esse efficacior oratio, quantò insolita magis solent percellere.

XV.
MILITVM
PIETAS,
ET DVRI-
TIA PRIN-
CIPVM
QVORVN-
DAM.
Virgil.
Eclog, 1.

Negari non potest, milites sanguini ac caedibus assuetos sæpenumero esse à pietate alienos, nec enim Maro eos vocat tantùm *barbaros*, verùm impios quoque dum ait:

Impius hæc, tam culta noualia, miles habebit?

Barbarus has segetes?

Sed

Sed temerè iudicat, qui id de omnibus censet. Multi etiam eorum de salute sua solliciti sunt, multi æquè pro Deo, ac pro domino, cui iurârunt, pugnant, aliósq; monent, vt à blasphemijs, ac rapinis, aut impietate desistant. Quare etiam hic miles *Petrus de Pampliega*, angelo paruit, atque nullâ morâ interpositâ, ad Regem *Alfonsum* Burgis commorantem, adiit, petitâq; audientia, id quod viderat audieratq; imperterrita voce liberè exposuit, regem seriò commonens, vt tam vecors dictum, ex animo, & cum debita pœnitentiâ, retractaret. Carolum V. aiunt, vel aliorum à quodam milite missionem petente, dicentéque, tempus esse iam non de hostium, sed de sua morte cogitandi, relatam recessus huius caussam, sibi in documentum rapuisse. At *Alfonfus*, cui *robur & as triplex circa pectus erat*, ita preualuit in vanitate sua, vt militem, ab Angelo, ad se missum & derisui haberet, & à se, cum dicitarijs expelleret, identidem sacrilega illa repetens: *Si tempore creationis humana interfuisset, plurima meliùs ordinari potuisset.* Ah magni domini, quàm magnis in periculis estis, si mali estis? alij, si peccant, puniri possunt, & corrigi autoritate; vos quoties ne admonitiones quidem sustinetis?

Et

Famian.
Strada l. I
hist. Belg.

Et vos etiam, quicumque in peccatis & consuetudine mala induruiſtis, filici ſimiles eſtis, non ſpongiæ; hæc enim aquam ſuperfuſam imbibit; ille in interiora non admittit. Hoc eſt, quod Salomon ait: *Vir impius procaciter obfirmat vultû ſuum: qui autem rectus eſt, corrigit viam ſuam.* Quod ſæpe fit, in vna concione, dum alius recedit compunctus; alius totus durus, quaſi ad ſe nihil pertinuiſſet eorum, quæ dicebantur; & plerunque illi ipſi, qui maximè medicina indigerent, eam ſibi minimè ſolent applicare. Lapidem ſunt, cor Riphæis ſaxis durius circumportant. Nec Deum audiunt, nec à Deo miſſos; ſicut idola, quæ aures habent, & non audiunt; oculos, & non vident. Hinc magni in mundo errores, & grandia Principum peccata, quorum rugas & vultum, quorum impatientem ſuperbiam, quorum minas & indignationem dum plerique metuunt, ex animi ſui ſententia conſulere non audent. Andronicus Imp. *Diſypatum Georgium, magni templi lectorem, propterea quòd de Imperatoris ſauitia liberius queſtus eſſet, in carcerem coniectum, in animo habuit, verubus tranſfixum & pinguem hominem inſtar porcelli ſupra carbones aſſatum, uxori eius, haud ſcio in quo vaſe (amplum id utique eſſe oportuiſſet) mittere.*

Prou. 21.
29.

Nicet.
Acomi-
nat. Cho-
niata lib.
1. hiſt. in
Andron.
Comn.
num. 11.

tere. Quis tales admoneat? cùm non solùm id agat, quod qui Æthiopem lauat; verùm etiam fulmen se ambire intelligat, meritòq; dicere possit: *Procul à Ioue.* Qui humanum consilium omne contemnunt, diuino iudicio sunt relinquendi.

Quid autem talibus faciat Deus? id quod *paterfamilias, qui plantauit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & adificauit turrim, & locauit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius. Et agricola, apprehensis seruis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures prioribus, & fecerunt illis similiter, &c. Cum ergo venerit dominus vinea, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos malè perdet. An non hoc & Alfonso facere debuisset iratus Deus? Sed videte infinitam illius patientiam & immensam bonitatem, atque obstupescite. Post eliminatum à se militem, *Alfonsus*, non multis elapsis diebus, Segobiæ versabatur. Ibi non procul degebat notissimæ sanctitatis Eremita, cui itidem se stitit Angelus, & iisdem, quæ militi dixerat, repetitis, iussit eum ad regem ire, ac vel misericordiam, vel iram diui-*

XVI.
OBSTI-
NATORVM
MISERIA.
Matth.
21. 33.

mod. 2
si. d. fol
ca. 2. q. 2
mod.

diuinam denunciare. Eremita, quanto maiore animarum zelo ardebat, tanto celerabat festinantiùs, tantóque calidiùs regem liberiùsq; commonuit, vt tandem seriam de peccatis suis, præsertimque de tam damnatis sacrilegisque verbis poenitentiam ageret, vel certò diuinam ultionem expectaret. Eremitæ verbis omnia pondus addebant: nomen, vita, fama, pallidus & macie ieiunijsque contractus vultus; oculi, gestus, modestiâque incessus pietatem spirantes: denique ipsa reuelatio, qua sola, in siluis, & ab omni hominũ consortio remotus blasphemiam *Alfonsi* intellexit. Et accedebat modus eum ad poenitentiam vocandi. Nam, vt S. Thomas de Aquino docet, quemadmodum homo duabus partibus constat, externam vnâ eaque visibili, corpore; & interna ac inuisibili, nempe anima: ita & Deus iam vocatione interna, iam externa vocat peccatores. Externam, per focios, per magistros, per confessarios, per concionatores, per libros pios, & per mille occasiones. Hac vocatione vsus est, cum *Alfonso* militem, cum Eremitam misit. Nemo hominũ alterũ facilè secundò ad conuiuium inuitat, haud obscure contemptus & repulsam passus in inuitatione prima. Et tamen Deus hunc

tam

S. Thom.
lect. 6. in
cap. 8. ad
Rom.

tam sibi rebellem atq; aduersum regem, jam
 antè per alia aduersa, belliq; tristes casus, &
 per militem generosè pium frustra adhorta-
 tus, spretusq; nondum à vocando destitit,
 sed etiam per Eremitæ verba salutem illius
 constantissimè quæsiuit. In parabola, noctu

Luc. 11. 18.

ueniens & tres panes petens, quia pulsando
 perseuerauit, ipsa petendi assiduitate obti-
 nuit, quidquid voluit. O quàm Deus est vi-
 gilans? quàm in pulsando perseuerans? quàm

Psal. 16. 7.

mirificat misericordias suas? & nihil obtinet?
 Verè certat eius bonitas cum malitia homi-
 num: immò hominum quoq; malitia cum
 eius bonitate. *Si quid in utres velis infundere*

*boni, ait Plutarchus, ventum atque aërem amo-
 ueas oportet. Sic fastum ac tumorem eximas
 oportet ab animo eius, quem velis docere.* Non
 ergo admittitur sapientia, vbi superbia se-
 dem tenet. Itaque etiam hac vice, ait author,
*quia scriptum est, in vanitate cordis sui compre-
 henditur peccator, Rex ipse Alfonsus, vt alter
 Senacherib, in blasphemia perstitit; & vt alter
 Nabuchodonosor confirmatus est ad superbiam.*

*Quare, testante scriptura, cecidit de solio suo,
 & gloria eius ablata est. Eremitam igitur rex
 toruo iratoq; vultu contempsit, & vt insipientem
 abire inſit, iterum verba illa nefanda repetens;*

Holorfer-

*Holofernem imitatus Achior increpantem, quia soli Deo potentiam attribuebat. Quid putatis tunc optimo Eremitæ animi fuisse? cui, præ diuini honoris, & animarum Zelo, cor propemodum diruptum fuisset? Sed fecit, quod plurimi hodieque facere coguntur Confessarij, ac Patres spirituales, qui, pro dolor! nimis sæpe, frustra suos (spiritualésne dicam, an filios Belial?) admonent, & vident eos induratos, ac in reprobum sensum datos, nec secus ac si in cribrum aqua infunderetur, ita transmittere illico per vnam aurem, quod per alterâ intrauit; & esse, velut omni amoris diuini calore extincto, glaciatos, quos nullis iaculis amoris, nullis beneficijs, nullis donis, nullis admonitionibus potest sermo pius fauciare, aut emollire. O miseri iuuenes! ô somnolenti senes peccatores! ô animæ sanguine Christi redemptæ! quot pro vobis lacrymæ, quot suspiria funduntur frustra? & vos Sardorum more, in vestro exitio ridetis? scilas vobis è cælo porrectas non aspicitis, aut si iam vnum alterumue gradum conscendistis, retrahi vos, à quouis socio, repelli ab exigua voluptatula finitis, sponte eligentes esse infelices. Nemo dicat: *Dives sum, & locupletatus, & nullius egeo*: nemo dicat:*

Apoc. 3.
17.

Sum

Sum felix, quis enim neget hoc? felixq; manebo: Ouid. L. 6.
Metam.

Hoc quoque quis dubitet? tutum me copia fecit.

Maior sum, quam cui possit fortuna nocere.

Si non potest nocere fortuna, Deus potest, qui resistit superbis, premit tumidos, & deiecit eos, qui spiritus altos gerunt. Nam vel Seneca teste,

Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Seneca
Herc. fur.
Act. 2.

Sed non antè vlciscitur, quam monet. Stat ad ostium & pulsat, vocat vos ad se, ô peccatores, immo ipse intrare vult ad vos. Sed surdos vocat, sed stat & pulsat totas noctes, vt *cincinnati capitis illius sint pleni guttis noctium.*

Vos luditis, vos pergitis in vestra vanitate. Moniti non auditis; percussi non sentitis; vobis ipsis sapitis; homines & Deum contemnitis. Nimirum ita est, vt S. Chrysoftomus dixit. *Nihil arrogantia atque superbia peius, quam mentis quoq; vires à natura hominibus concessas ita deiecit, vt amentes ex prudentia, ac animo stolidos efficere videatur. Nam quemadmodum si quis, cum statura cubitus sit, instar montium, immo etiam altiore se putet, ac ideo se ipsum quasi montes excessurus erigat, nullum aliud ar-*

S. Chry-
soft. hom.
59. in
Matth.

D

gumen-

gumentum insania sua quæremus: sic cùm inflat
 hominem videris, qui meliorem se ceteris arbitretur,
 contemniq; opinetur, si ceteris conferatur,
 nullum aliud signum vecordia hominis exquiras.
 Tantò quippe ridiculosior is est, qui naturâ insanit,
 quantò ipse hunc sibi morbum iniecit. Nec
 hac re solùm miser, sed quia in miseriâ fundum se
 detrusit, ut nihil sentiat. Quando enim is peccata
 sua, ut opertet, cognoscet? Quando nimium
 se delinquere sentiet? Certè quasi vile mancipium,
 & miserum captiuum diabolus eum abduxit, agi-
 tatq; mille verberibus, & contumelijs, quocunq;
 velit. Itaque surdas talis aures habet ad vo-
 cem Domini; pectore saxeo nullum diuinæ
 gratiæ semen admittit. Quid igitur; ô filij
 hominum? Usquequo diligitis vanitatem, &
 queritis mendacium? Vt membrum turgidum ac
 tumidum vitiosè se habet: ita inflatus animus
 tumens in vitio est. Super humiles spiritus san-
 ctus requiescit, non super eos, qui ventosa
 gloria, & spiritu superbiæ pleni, locum non
 faciunt Domino intrare cupienti.

Cic. l. 3.
 Tuscul.
 99.

XVII.
 IMMENSA
 NUMINIS
 MISERI-
 CORDIA.

Quid mirum, si toties exclusus, toties re-
 iectus, toties iniurijs vestris irritatus iustissi-
 mus Deus, tandem iustitiæ suæ gladium eua-
 ginet? si acutâs potentiæ suæ sagittas strin-
 gat? si mille fulmina expediat in capita tam
 obsti-

obstinata? Quòd sanè in *Alfonsum* dudum
facere potuisset. Enimuerò & fecit. Nec diu
postea ampliùs distulit. Eâdem ipsâ nocte,
cælum nubes contraxerunt, & tenebris con-
duplicatis, coeperunt venti fremere, & *spiri-*
tus procellarum horribilem minari tempesta-
tem. Multi sibi de scelere conscij, cælo ira-
sciente, contremiscunt; & ad omnia fulgura
pallent. Multi sibi sancti videntur, si tonitrua
possunt contemnere. *Fuerit autem quispiam*
insanus ac doloris sensu vacans, si nihil metuat,
neque terra concussiones, neque fluctus, quemad-
modum de Celtis prædicant, ait Aristoteles. Ad
eiuscemodi insaniam peruenit *Alfonsus*, qui
sibi videbatur supra Deum esse, etiam nubes
animo ac ceruice excedebat, nihilique facie-
bat insolitos fremores, & alias super alias
tempestates, ac coruscationes exortas. Ita-
que in lectum, non modò ab afflatu, sed etiã
à metu securus, se recipiebat. Meministis,
coortis olim frementibus procellis, Ionam
dormiuisse? Ita peccator, *cùm in profundum*
venit, contemnit, & tanquam Martis pullus
dormit, inter ipsa pericula, nesciens se peri-
clitari. Quid facis, ô miser, expergiscere? Sed
non potest peccator ex hoc somno surgere,
nisi gratia diuina fortiter excitante. Magna
indiget

Aristot
lib. 3.
Moral.
Nicom.

Prou. 18.
3.

Pfal. 76.
18.

indiget excitatione, qui in lethargo demer-
sus parum differt à mortuo. Igitur dormien-
te *Alfonso*, facta est multitudo sonitus aquarum,
vocem dederunt nubes, vox tonitruï in rota, qua-
si curru per saxa strepente, illuxerunt corusca-
tiones orbi terra, commota est, & contremuit
terra; adè vt cœlum ipsum cadere videre-
tur. Hunc motum excitat cœlum, cum con-
cionatur. Excitatus corpore, non motus
est mente *Alfonfus*. Feri, ô Domine, feri tam
diu tergiuersantem, percute ô iudex, tam du-
rum adamantem? An non meruisset? An non
nos homines id fecissemus? At mitissimus
Deus, qui *Saulum circumfulsit, vt cadens in*
terram Christum agnosceret, etiam hîc ful-
gure ipso die clariore intermicantes nubes
cum ingenti tonitru disrumpens, vno ictu,
& maiestatem suam ostendit, & demonstra-
uit bonitatem. Nam, *rubente dextera*, ful-
men iecit; iecit autem in regia tecta; iecit in
ipsum *Alfonsi* cubiculum; iecit tamen non
in caput, sed in vestes duntaxat regis & re-
ginæ, quas, momento temporis, in cineres
redegit, detestando fœtore post se relicto.
Hac demum admonitione excitatus è pecca-
ti veterno *Alfonfus*, qui minimo minùs basili-
cè perijsset, exilijs è lecto, & attonitus, ac
vix

A&or. 9.
3.

Deus, qui *Saulum circumfulsit, vt cadens in*
terram Christum agnosceret, etiam hîc ful-
gure ipso die clariore intermicantes nubes
cum ingenti tonitru disrumpens, vno ictu,
& maiestatem suam ostendit, & demonstra-
uit bonitatem. Nam, *rubente dextera*, ful-
men iecit; iecit autem in regia tecta; iecit in
ipsum *Alfonsi* cubiculum; iecit tamen non
in caput, sed in vestes duntaxat regis & re-
ginæ, quas, momento temporis, in cineres
redegit, detestando fœtore post se relicto.
Hac demum admonitione excitatus è pecca-
ti veterno *Alfonfus*, qui minimo minùs basili-
cè perijsset, exilijs è lecto, & attonitus, ac
vix

vix loqui valens, per aduolantes jam vltro famulos custodesq; regios, iussit expulsam paulo prius Eremitam extemplo ad se reuocari. Adeo magnus erat imber, adeo grauis tempestas, vt nullus pedem domo efferre auderet; & mora regi tanto erat molestior, quanto magis timebat, ne proximus quisque fulminis ictus ad se pertineret. Adfuit tamen tandem Eremita, qui regi sibi ad genua accedenti, & dicenti: *Ego sum, qui peccavi*, respondit: *Quis posuit in visceribus tuis sapientiam? nunquid consiliarius Altissimi tu es?* & alia, quæ tempus suggessit. Quibus rex, simul & meru instantis mortis, motus: *cum magno animi mœrore confessus est, & publicè verba nefanda retractauit*. Hic mihi vim magnam pœnitentiæ perpendite. Crescebat in pœnitente dolor, oculi lachrymas, pectus suspiria, os superbiam suam accusantia verba fundebant; genua humi fundebantur: palmæ pectus plangebant; totus rex in luctum erat resolutus. Quam verum est oraculum D. Augustini ita scribentis: *Audeo dicere, superbis utile esse cadere in aliquod apertum & manifestum peccatum, vnde sibi displiceant, qui iam sibi placendo ceciderant. Salubrius enim Petrus displicuit, quando flevit; quam sibi placuit, quando*

S. Augustini. l. 14. de ciuit.

presumpsit. Hoc dicit sacer Psalmus: Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine. Itaque & Alfonsus grandem superbiam ardenti pœnitentia luit, calidis lachrymis eluit. Quæ quid apud Deum valeant, vel in ipsa quoq; ostensum est tempestate. Dum enim ipse inciperet animo conteri, incipiebat cessare tempestas; & quantò ipse altius ingemiscebat, tantò semper magis cœlum tranquillabatur: nec ipse antè à fletu & eui-latu desistebat, quàm procellosa cœli rabies penitus conquiesceret. Ita Deo, sibi, sed nunquam ampliùs regno redditus, vsque ad mortem pœnitens perseueravit; quam & piè Hispali obiit, veniâ obtentâ, nunquam eam obtenturus, nisi Deum tam misericordem haberemus.

XVIII. **HOMINIS** **MALITIA** **CVM NV-** **MINIS MI-** **SERICOR-** **DIA COL-** **LATA.** **Ite enim, mortales, & bonitatem Dei, cum superbiâ, malitia, & obstinatione vestra comparete. 1. Afficit vos ille innumeris quotidie beneficijs; vos, quos tanquam luporum catulos alit, illum quotidie afficitis innumeris tam benè meritum iniurijs. 2. Est in illo infinita sapientia; & huic se stultitia vestra audet anteferre? 3. Benedicit ille vobis; vos mille blasphemias & maledictiones in cœlum iactatis. 4. Immittit ille aduersa, vt corri-**

gat; vos ipsa castigatione euaditis deteriores. 5. Monet per mōrbos, per infamias, per clades bellicas, per mōrtes aliorum; vos hæc omnia nihil ad vos pertinere arbitramini. 6. Mittit ad vos Angelos, mittit homines; monent parentes, monent magistri, monent Confessarij, monent Concionatores; ridetis eos, traducitis, eijcitis; sunt fabula mensarum. 7. Quid tandem debet huic *vi-* *uee facere* Deus? Post tot monitiones, in vna ciuitate tanta crimina perpetrantur, superbiæ, ebrietatis, blasphemiarum, luxuriarum, vt mirum non esset, si, ob illa sola, totum Mundum perderet iustus iudex. Quid ergo miramur, si è cathedra fulminat Ecclesiastes? cui dicitur: *Clama, ne cesses; quasi tuba exalta vocem tuam: & annuncia populo mea scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum.* Si mihi, si mei similibus contingit, quod Eremitæ contigit; verendum est, ne Deus ad vltima veniat remedia, ne fulmen vibret; ne excindat impietatem; & fortasse jam res in eo est. Nam & sua bellis *fulmina* esse, *Scipiade* docuerunt. Nonne audistis tonitrua, nonne fulgura micuerunt? Fulmen vicinum expectatis? Nec illud deerit. Vel per hoc finite à peccatis, à consuetudine mala, vos

Isa. 5. 47

Isa. 58. 1.

deterreri, & ad pœnitentiam tandem vnus-
 quisque confugiat. Quantò quisque vehe-
 mentiùs de Deo offenso dolebit, tantò citiùs
 tempestas hæc desæuiet. Quòd si qui sunt
 ipso *Alfonso* obstinatior, & neque vestibus
 suis, & amicis suis, & operibus suis amissis
 respiscunt, aut ad pœnitentiam confugiunt,
 expectent vltimum illud, & omnium ter-
 ribilissimum fulmen: *Discedite à me*
maledicti in ignem æter-

Math.
25. 41.

num.

CAPVT